

Udarbejdet af	Teknisk teamleder Daniel Benjamin Strandhauge, Kvalitetsenheden Center for Omsorg og Sundhed, Udviklingssygeplejerske med funktion som hygiejnesygeplejerske Elisabeth M. Hansen 30-11-2025
Godkendt af	Afdelingsleder Pia Regitze C. Thøgersen, Distriktsleder Tomas Kisbye Frandsen, Distriktsleder Stine Tregge Jarlfeldt, Sundhedschef Helle Oldrup Jensen, Afdelingsleder Sara C. Davies 25-01-2026
Version	1.0
Revideret af	Navn, titel:
Ikrafttrædelsesdato	25-01-2026
Instruksens virkningsområde	Center for Omsorg og Sundhed
Ansvarsfordeling	Centerchef: - Overordnet ansvar for at der forefindes de nødvendige instrukser og de afspejler autorisationslovens bestemmelser om omhu og samvittighedsfuldhed Kvalitetsenheden: - Udarbejde generelle instrukser - Udarbejde lokale instrukser i samarbejde med praksis - Løbende ajourføring af instrukser, udformning, omfang og placering - Revidering af instrukser hver tredje år efter udarbejdelsesdatoen - Sikre anvendelighed i dagligdagen - Journalisering og arkivering i SBSYS Afdelingsledergruppen: - Ansvar for at nyansatte introduceres i Center for Omsorg og Sundhed til centrets instrukser, samt sikre at disse følges - Sikre de rette kompetencer Plejecenter-/Distrikts-/Teamleder: - Ansvar for at nyansatte introduceres i Center for Omsorg og Sundhed til centrets instrukser - Ansvar for at implementere instrukser i egen enhed. - Ansvar for at sikre at arbejdet udføres i overensstemmelse med de udarbejdede instrukser Medarbejdere: - Kendskab til, viden om og ansvar for at opgaver udføres i henhold til givne instrukser

	• Har et selvstændigt ansvar for at udvise omhu og samvittighedsfuldhed i sit faglige virke og dermed foretage en faglig vurdering af den konkrete situation

Indhold

Formål	4
Metode	4
Forekomst	4
Spredning	4
Forebyggelse følger flere principper:	4
Ved påvisning af skægkræ	5
Baggrundsviden	5
Referencer	6
Log.....	6

Formål

At sikre et højt infektionshygiejnisk niveau ved at fastlægge procedurer for forebyggelse, overvågning og effektiv bekæmpelse af skægkræ, ved at:

1. Stoppe skægkræ i at forurene omgivelserne
2. Opretholde sterilitet af utensilier (udstyr) og generel renhed

Metode

Forekomst

Skægkræ er et vingeløst insekt, der lever indendørs og kan minde om sølvfisk. Man kan møde dem hele året. Skægkræ betragtes som et skadedyr pga. deres fødeindtagelse, som består af madvarer (ofte tørre), tekstiler såsom bomuld og silke, samt papir, bøger og pap. Selv små mængder vil være tilstrækkelig til at holde liv i en bestand.

Skægkræ lever særligt i fugtige områder, mørke hjørner, afkroge og sprækker, men de observeres også i tørre områder. Deres forekomst rapporteres som et stigende problem.

Spredning

Skægkræ spredes fortrinsvis via transportemballage, i særdeleshed emballage af papmateriale, der anvendes til transport af varer herunder hospitals- og sundhedsartikler (medicinsk udstyr).

Er skægkræ først til stede på en lokalitet, er der risiko for spredning til andre lokaliteter, da de formerer sig og hurtigt forflytter sig via både vandrette og lodrette flader.

Infektionshygiejnisk risiko

Skægkræ, der kravler på fx gulve er potentielt bærere af mikroorganismer (en smitterisiko fra skægkræ til mennesker er ikke dokumenteret). Skægkræ kan bevæge sig op ad lodrette flader og derfra hen over lofter, og kan derfor også forekomme i områder, hvor aseptiske (fri for mikroorganismer) forhold er påkrævet.

Det er særlig kritisk, og udgør en direkte infektionshygiejnisk risiko, når skægkræ observeres, hvor sterilprodukter opbevares. Da skægkræ bl.a. lever af papir, kan de forårsage huler i papirsiden og dermed perforere plastlaminatposerne. Da barrieren hermed brydes, kan sterilitet ikke garanteres. Det kan være svært at påvise mikrohuller/brud på papiret, og dermed kan skægkræ upågtet forurene rene varer og sterilvarer.

Forebyggelse følger flere principper:

Forebyggelse	Anbefalinger	Bemærkninger
Undgå at få skægkræ ind i afdelingen/afsnit	Transportemballage bestående af pap og lignende materiale betragtes som affald og skal ikke transporteres med ind i afdelinger/afsnit. Transportemballage skal ikke anvendes til opbevaring.	Transportemballage skal bortskaffes hurtigst muligt.
Opdage tilstedeværelse af skægkræ hurtigt	Inspicér de ting, der flyttes eller modtages.	

	Anvende limplader (klisterfælder) i rum og lokaler for at kunne monitorere for tilstedeværelse af skægkræ.	Anvendelse af klisterfælder kræver, at de tilses og tilstedeværelse af skægkræ noteres for efterfølgende at kunne vurdere om en kemisk/fysisk bekæmpelse er nødvendig.
Begrænse mulighed for overlevelse	Alle depotrum, linnedrum, lagre, journalarkiver skal være ryddelige, så rengøring kan foregå uhindret. Sterile sundhedsartikler opbevares optimalt i lukkede skabe. Anvendes åbne hylder, anbefales opbevaring i materiale af plast, metal eller lignende min. 20 cm over gulv. Døre kan med fordel slutte tæt til gulvet for at forebygge spredning fra lokale til lokale. Tørre fødevarer opbevares i lukkede (plast) beholdere.	Hvis omgivelserne er ryddelige, kan eventuelle skægkræ opdages, inden de spreder sig til flere lokationer.

Ved påvisning af skægkræ

Bekæmpelse sker efter principper for integreret skadedyrskontrol, hvor flere metoder kombineres.

- **Teamleder Ejendomsdrift og serviceteam adviseres straks.**
- Teamleder og serviceteam vurderer omfanget og beslutter, om bekæmpelsen kan håndteres internt eller kræver et skadedyrsfirma.
- **Rengøringsindsatsen justeres efter behov**, og aftaler tilpasses.
 - Tørmopning af gulv anbefales for at undgå øget fugt.
 - Rengøringsmetoder aftales med serviceteamet for korrekt håndtering, især ved organisk materiale.
- **Professionelle skadedyrsbekæmpere tilkaldes**, hvis teamlederen vurderer behov.
- Bekæmperen gennemfører bygningsgennemgang og vælger relevante bekæmpelsesmidler, fx sprøjtning langs vægge ved aktivitet.
- **Risiko for spredning** vurderes til tilstødende lokaler via gulve, lofter, vægge og rørgennemføringer.
- **Temperaturregulering** kan indgå som del af indsatsen.
- Ved fund i lokaler med rene eller sterile engangsvarer **kasseres alle berørte varer.**

Baggrundsviden

Skægkræ kan forveksles med sølvfisk, men er større, har længere haletråde og en mere fremtrædende behåring (1). **Skægkræ** er vingeløse insekter. De er **skællede**, **mørkegrå** og har et let **broget** udseende i

farven. De fremstår derfor som mindre **sølvglinsende** end **sølvfisk**. Den maksimale kropslængde uden antenner og haletråde er 18 mm (1), men normalstørrelsen for voksne er 10-14 mm (2). Kropsformen ligner den hos sølvfisken. I enden af det fladtrykte, langstrakte og tydeligt aftagende bagkrop sidder der tre lange haletråde.

Referencer

1. Folkehelseinstituttet. Skjeggkre Sidst ændret 23.10.2024
2. Notat om skægkræ i sundheds - og plejesektoren, Staten Serum Institut, Central Enhed for Infektionshygiejne 8. maj 2024

Log

Version	Ikrafttrædelse	Beskrivelse af ændringer
1.0	25.01.2026	• Ny udarbejdet instruks